

Kwaliteitskaartjes voor leerkrachtscores

Hieronder zijn enkele belangrijke leerkrachtscores beschreven op kwaliteitskaartjes, die bijvoorbeeld ingezet kunnen worden bij trainingen en gesprekken. Ook kunnen ze gepersonaliseerd worden voor een bepaalde leerkracht: iemand kan bijvoorbeeld als compliment een positief kwaliteitskaartje geven aan een collega. Hier zetten we ze neer in duo's om te benadrukken hoe zij met elkaar in contrast staan of elkaar juist kunnen aanvullen.

Deze kaartjes kunnen als voorbeeld dienen om zelf nieuwe kwaliteitskaartjes te maken.

EEN STERK KOPPEL

KWALITEITSKAARTJE LEERKRACHT +23b

Een conceptgestuurde koersvaste professional

- +2:** Dit is een professionele leerkracht die positief samenwerkt met anderen.
- 3:** Deze leerkracht kan goed conceptgestuurd werken, een groep aansturen, goed onderwijs geven en heeft hoge opbrengsten. Kennisoverdracht is belangrijk. Deze leerkracht is consequent en vriendelijk, stelt hoge eisen en is koersvast. Daarom is deze leerkracht voorspelbaar voor kinderen. Zijn sterkste leerkrachtrollen zijn: leider-controller en regisseur-planner.
- b:** Deze leerkracht is vooral taakgericht en minder op de ander gericht.

Uitdaging:

Samenwerking met een +25c is een verrijking voor deze leerkracht en beide leerkrachten vullen elkaar aan. Versterking van de groepsbinding en de gerichtheid op de ander kan nog meer versterkt worden.

KWALITEITSKAARTJE LEERKRACHT +25a

Een conceptgestuurde coachende professional

- +2:** Dit is een professionele leerkracht die positief samenwerkt met anderen.
- 5:** Deze leerkracht is sterk gericht op socialisering van de groep en op een goede relatie met afzonderlijke leerlingen. Zelfsturing van kinderen is belangrijk uitgangspunt. Deze leerkracht is vriendelijk, consequent, geduldig en empathisch. Deze leerkracht biedt veiligheid aan kinderen. Zijn sterkste leerkrachtrollen zijn: docent-acteur en begeleider-coach.
- a:** De leerkracht is in het handelen gericht is op de belangen van de ander. Dit is in woord en daad ook zichtbaar.

Uitdaging

Uitdaging is de inhoudelijke kant van het onderwijs en doelgericht blijven werken. Samenwerking met een leerkracht met type 23a levert voordelen op voor beide leerkrachten.

Het betreft hier in beide gevallen professionele en capabele leerkrachten. Als deze twee leerkrachten samen een klas hebben, dan is dit een ijzersterk koppel.

UITERSTEN

KWALITEITSKAARTJE LEERKRACHT +11b

Een mechanische doener

- +1:** Dit is een leerkracht die moeite heeft met conceptgestuurd werken en moeilijk kan reflecteren. Het aansturen van een groep is te complex voor deze leerkracht. De leerkracht heeft wel de gerichtheid om samen te werken met collega's, maar echt afstemmen met elkaar blijft moeilijk.
- 1:** Deze leerkracht maakt moeilijk contact met de groep en is bang om de greep op de groep te verliezen. Daarom is deze leerkracht gehecht aan vaste routines. Deze routines worden mechanisch uitgevoerd, waardoor de bezieling ontbreekt. Deze leerkrachten vertonen vaak veel compensatiegedrag. Dit komt tot uiting door veel voor kinderen te regelen, veel tijd in voorbereiding en administratie te steken.
- b:** Deze leerkracht is sterk gericht op taakuitvoering. Dit geeft de leerkracht houvast. Kan moeilijk de stap zetten naar fase a, omdat dit vaardigheden vereist, die deze leerkracht, in onvoldoende mate heeft.

Uitdaging:

De uitdaging voor deze leerkracht is om zich te laten aansturen door een type +25a leerkracht. Van deze leerkracht kan type 1 leren om gemakkelijker contact te maken met de groep. Vooral een gebrek aan empathisch vermogen om een groep aan te voelen is een belemmerende factor voor effectieve begeleiding. Dit is als het een karaktertrek moeilijk op korte termijn te veranderen. Positief is dat deze leerkracht gericht is op samenwerking en daardoor meer bereid is om hulp van anderen te aanvaarden dan een type -1.

KWALITEITSKAARTJE LEERKRACHT +27a

De grenzeloze professional

- +2:** Deze leerkracht is een professional, die op Hbo-niveau kan functioneren. Deze leerkracht werkt graag samen met collega's. De samenwerking heeft vooral een gezellig familiaal karakter en neemt veel tijd in beslag. De afstemmingsafspraken blijken naar verloop van tijd niet stabiel te zijn, ondanks alle goede bedoelingen.
- 7:** Deze leerkracht heeft te weinig innerlijke structuren om zich te houden aan gemeenschappelijke vormen en basisroutines en consequent te zijn naar kinderen. De leerkracht heeft moeite bij individuele hulp aan een leerling ook de focus op de groep te houden. Doordat deze leerkracht op hoog cognitief niveau functioneert en invoelingsvermogen heeft kan deze leerkracht een te veel aan dreigende chaos compenseren met sfeer. Vaak zijn deze leerkrachten erg creatief, waardoor er veel goodwill bij kinderen ontstaat. De sterkste leerkrachtrol is begeleider-coach.
- a:** Deze leerkracht heeft een groot hart voor de ander en heeft plezier om met collega's samen te werken

Uitdaging:

Valkuil van deze leerkracht is dat hoe moeilijker een groep is, hoe harder de leerkracht gaat werken. Stress en zelfs burn-out kunnen op de loer liggen. Samenwerking en coaching door een type leerkracht +23a zou heel effectief kunnen zijn. De gemeenschappelijke vormen en routines van de verschillende groepsdynamische aanpakken zou de kernkwaliteiten van deze leerkracht versterken. Zo'n leerkracht heeft dan de mogelijkheid om meer naar het midden te bewegen en daardoor veel krachtiger te worden.

De mechanische doener (+11b) is een leerkracht die moeite heeft om een klas aan te sturen. De grenzeloze professional (+27a) is een kleurrijk figuur op school en verlevendigt het team. Samenwerking met een type +23a zou hem meer in zijn kracht zetten, waarbij zij samen kunnen uitgroeien tot een sterk koppel.

BEHEERSEN VERSUS CHAOS

KWALITEITSKAARTJE LEERKRACHT -21b

De controlerende professional

- 2:** Deze leerkracht is een professional, die moeilijk kan samenwerken en afstemmen met collega's
- 1:** Deze positie geeft aan dat de leerkracht de groep sterk wil beheersen en reguleren. Er is weinig ruimte voor zelfsturing van kinderen. Dit is voor deze leerkracht moeilijk, omdat hij als kinderen meer inbreng hebben, de angst heeft de controle op de klas te verliezen. De leerkracht is gericht op hoge kennisopbrengsten. Deze leerkracht is consequent, maar heeft minder contact met de groep. Het socialiseren van een groep is voor deze leerkracht moeilijker. Het gevaar van rebellie van kinderen ligt op de loer.
- b:** Deze leerkracht is vooral gericht op de taakuitvoering en veel minder op de socialisering en zelfsturing van kinderen.

Uitdaging:

Uitdaging van deze leerkracht is om sterker aan de socialisering en zelfsturing van kinderen te werken. Coaching van of samenwerking met een type +25c zou aanvullend kunnen werken. Daardoor zou de leerkracht kunnen opschuiven naar positie 2. Dit leerkrachttype heeft wel meer mogelijkheden om een gebrek aan invoelingsvermogen te compenseren dan een type 1 leerkracht. Het consequent hanteren van de complimenten-huishouding is daarbij helpend. Is de bereidheid tot samenwerking laag, dan is het hulpgeven en coachen door collega's moeilijk. De oorzaak van niet goed kunnen samenwerken kan ook liggen aan de samenwerkingscultuur van de school. De ontwikkeling naar een professionele lerende cultuur kan voor deze type leerkrachten de – in een + doen veranderen.

KWALITEITSKAARTJE LEERKRACHT -17c

de chaotische doener

- 1:** Dit is een leerkracht die moeite heeft met conceptgestuurd werken, met samenwerken en moeilijk kan reflecteren. Het aansturen van een groep is te complex voor deze leerkracht.
- 7:** De leerkracht is in de uitvoering van de taak chaotisch. Deze leerkracht heeft moeite met het aansturen van een groep. Deze leerkracht is niet consequent. Omwille van de lieve vrede durft deze leerkracht niet confronterend op te treden en kijkt vaak weg. De leerkracht heeft geen dubbele focus bij het begeleiden van leerlingen. Een dubbele focus houdt in dat de leerkracht bij hulp aan een leerling ook de focus op de groep houdt. De zwakste leerkrachtrollen zijn: leider-controller en regisseur-planner.
- c:** Deze leerkracht laat een sterke ik-betrokkenheid zien en legt de oorzaak van problemen buiten zichzelf (externe attributie). Deze leerkrachten gaan de problemen uit de weg door de kop in het zand te steken.

De uitdaging:

De uitdaging voor deze leerkracht is om zich te laten aansturen door leerkrachttype +23a leerkracht en meer conceptgestuurd te gaan werken. Het nauwgezet de gemeenschappelijke vormen en routines uit te voeren kan houvast bieden. Omdat de leerkracht een leerkrachttype -1 is, zijn de mogelijkheden voor verbetering beperkt. Het openstaan voor anderen en het accepteren van hulp is een moeilijke zaak is. Het gevaar dat deze leerkrachten in de professionele lerende cultuur geïsoleerd raken is daarom groot.

De controlerende professional (-21b) kan in potentie een goede leerkracht zijn, echter zelfsturing van kinderen en samenwerking zijn niet zijn sterkste kanten. De chaotische egocentrische doener (-17c) die moeite heeft met samenwerking, kan geen groep aansturen.

Coaching van de in deze voorbeelden genoemde leerkrachttypen 11 en 17 (dus typen 1, in combinatie met kritieke scores op de mentaal-emotionele schaal) kent zijn grenzen.

- Voor type 17 geeft vloeiend ritmisch onderwijs, waarbij nauwgezet de onderwijsroutines worden gevolgd, nog de beste resultaten. Deze werkwijze kan conflicteren met het flexibel kunnen omgaan met onderwijsituaties.
- Voor type 11 is vloeiend ritmisch onderwijs eveneens van belang, waarbij de emotionele momenten met de groep versterkt dienen te worden. De complimentenhuishouding (5.4) speelt hierbij een helpende rol.

Voor beide typen leerkrachten geldt eigenlijk dat ze gelukkiger zijn op een andere werkplek. Zij hebben onvoldoende vaardigheden om een groep aan te sturen en goed passend onderwijs te geven.